

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Кафедра музейно-туристичної діяльності

ЕКОНОМІКА КУЛЬТУРИ

Робоча програма навчальної дисципліни

Освітньо-професійна програма

МЕНЕДЖМЕНТ КУЛЬТУРИ

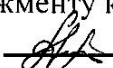
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	028 Менеджмент соціокультурної діяльності

Харків 2024

Робоча програма «Економіка культури»,
для студентів першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 Культура та мистецтво,
спеціальності 028 Менеджмент культури. – Х.: ХДАК, 2024. – 9 с.
Мова навчання – українська.

Розробник: Гетьман Л., канд. екон. наук, доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 15 серпня 2024 р

Завідувач кафедри менеджменту культури
та соціальних технологій Геннадій АФЕНЧЕНКО

Робочу програму затверджено на засіданні ради факультету культурології
та соціальних комунікацій
Протокол № 1 від 26.08.24

Голова ради факультету Наталя КОРЖИК

Зміни в робочій програмі затверджені на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 20 листопада 2024 р.

Завідувач кафедри музейно-туристичної діяльності
 Анатолій ЩЕРБАНЬ

Зміни в робочій програмі затверджені на засіданні ради факультету
культурології та соціальних комунікацій
Протокол № 6 від 21.11.24

Голова ради факультету Наталя КОРЖИК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова
	Спеціальність (професійне спрямування): 028 Менеджмент соціокультурної діяльності	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції
		32 год.
		Практичні, семінарські
		18 год.
		Самостійна робота
		100 год.
Вид контролю:		
іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 50/100

2. Заплановані результати навчання

Курс вивчається протягом 5 семестру і дає глибоке розуміння характеру економічних відносин в культурі, вивченню основних елементів господарського механізму при виробництві культурних благ.

В темах курсу розкривається місце і роль економіки культури в системі економічних наук і економіці суспільного сектора, вивчається ресурсний потенціал, досліджується ринок праці в сфері культури, аналізується процес створення культурних товарів, специфіка правового статусу організацій культури, вивчається система господарювання (планування, фінансування, ціноутворення), економічні показники, що характеризують діяльність об'єктів культури.

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка культури» є формування у здобувачів системи знань про економічні закони і механізми, що діють в галузі культури

в умовах ринкових відносин та набуття ефективних навичок прийняття економічних рішень в соціокультурній сфері.

Завдання навчальної дисципліни:

У відповідності до Освітньої програми навчальна дисципліна «Економіка культури» формує наступні **компетентності**:

ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК1. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами.

ФК4. Вміння використовувати адекватний професійний інструментарій для розробки та оперативного управління соціокультурними проектами.

ФК6. Здатність планувати, управляти та контролювати виконання поставлених завдань та прийнятих рішень.

ФК11. Здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери.

ФК13. Здатність розробляти соціокультурні проекти та забезпечувати їх операційну реалізацію.

Програмні результати навчання

ПРН6. Класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації і забезпечення соціокультурних потреб людини

ПРН7. Здійснювати проектувальну роботу.

ПРН12. Формулювати, аргументувати професійні завдання.

ПРН15. Вміти установлювати комунікативний діалог з різними професійними суб'єктами та групами.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти є виконання завдань, письмової (курсової) роботи та складання підсумкового оцінювання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є поточне тестування, оцінка за письмову роботу, оцінки за виконання вправ на практичних заняттях, захист рефератів, поточні письмові тести, підсумковий іспит.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до дисципліни. Культура як складова національного багатства

Визначення категорії національна багатство. Національне багатство як економічний показник. Структура національного багатства. Особливості оцінювання культурної спадщини як складової національного багатства.

Тема 2. Культура як сфера економічних відносин. Суб'єкти та продукти галузі культури.

Характерні риси культурного блага. Характеристика споживчих якостей продуктів галузі культури. Економічна форма продуктів культури. Фактор часу у споживанні благ культури. Правовий статус організацій культури.

Суспільні, змішані і приватні культурні бла Споживачі та виробники продукції культури.

Тема 3. Галузева та організаційна структура культури

Галузева структура культури. Культура як складова національної економіки. Заклади культури. Комерційна і некомерційна діяльність в сфері культури.

Тема 4. Ресурсний потенціал культури. Поведінка учасників ринку в галузі культури

Поняття ресурсної бази. Специфіка ресурсного потенціалу соціокультурної сфери. Класифікація соціально-культурних інститутів за ознакою їх ресурсного забезпечення

Споживачі культурного продукту. Критерії визначення споживчої цінності на ринку культурного продукту. Виробники продукції культури.

Тема 5. Цифровізація галузі культури.

Цифровізація як частина бізнес-процесів в сучасному економічному житті. Цифровізація в вирішенні соціальних проблем. Діджиталізація в культурному просторі: переваги та недоліки. Технічна складова та об'єкти діджиталізації в сфері культури.

Технологія блокчейн як трансформаційний інструментом для збереження та захисту культурної спадщини.

Тема 6. Відносини і форми власності в сфері культури. Інтелектуальна власність

Власність як економічна категорія. Формування приватної власності в галузі культури. Особливості зміни власника культурного продукту. Світовий досвід відносин власності щодо культурної спадщини національного значення.

Правове середовище функціонування галузі культури.

Правовий аспект інтелектуальної власності. Ринкова класифікація об'єктів інтелектуальної власності. Напрямки економічного використання інтелектуальної власності.

Тема 7. Специфіка характеру та результатів праці в культурі. Оплата праці в сфері культури.

Формування та відтворення робочої сили в культурі. Результати праці та особливості мотивації і стимулювання праці в сфері культури. Системи оплати праці в сфері культури. Тарифна система. Гейдингова система.

Тема 8. Джерела і механізми фінансування сфери культури.

Умови та напрями фінансування сфери культури. Основні типи культурної політики, що визначає умови та напрями фінансування сфери культури. Характерні риси та принципи побудови міжнародних моделей фінансування. Інструменти фінансування розвитку невеликих організацій та фірм, що представляють сферу культури та креативної індустрії.

Світовий досвід стимулювання позабюджетного фінансування культури.

Тема 9. Ринок продуктів в галузі культури.

Характеристика попиту. Еластичність попиту. Характеристика пропозиції. Еластичність пропозиції.

Чисельність покупців та ступінь їх впливу на ринкову ціну. Вплив чисельності продавців на встановлення ринкової ціни. Специфіка умов входу на ринок. Основні моделі ринку продукції культури.

Ціна та її функції на ринку культури. Види цін та фактори ціноутворення на продукти культури.

Методи оцінки визначення інтелектуальної власності в сфері культури.

Тема 10. Культурна політика: сутність, функції.

Визначення культури та культурної політики. Культурна глобалізація та принципи сучасної культурної політики. Здійснення культурної політики в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Перелік тем (або блоків)	Разом годин	Лекційні	Семінарські	Практичні	Сам. робота
Тема 1. Вступ до дисципліни. Культура як складова національного багатства	14	3		1	10
Тема 2. Культура як сфера економічних відносин. Суб'єкти та продукти галузі культури.	16	4		2	10
Тема 3. Культура та мистецтво як вид економічної діяльності в системі національної економіки: історія та сучасність..	14	3		1	10
Тема 4. Ресурсний потенціал культури. Поведінка учасників ринку в галузі культури	15	3		2	10
Тема 5. Цифровізація галузі культури.	15	3		2	10
Тема 6. Відносини і форми власності в сфері культури. Інтелектуальна власність.	16	4		2	10
Тема 7. Специфіка характеру та результатів праці в культурі. Оплата праці в сфері культури.	15	3		2	10
Тема 8. Джерела і механізми фінансування сфери культури.	15	3		2	10
Тема 9. Ринок продуктів в галузі культури.	15	3		2	10
Тема 10. Культурна політика: сутність, функції.	15	3		2	10
<i>Всього</i>	150	32		18	100

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Культура як складова національного багатства	1
2	Особливості культурного продукту: виробництво та споживання	2
3	Поняття і склад сфери культури, її місце в національному господарстві	1
4	Ресурси сфери культури. Суб'єкти ринку культурного продукту	2
5	Диджиталізація культурної спадщини	2
6	Відносини власності в сфері культури. Інтелектуальна власність.	2
7	Специфіка характеру та результатів праці в культурі. Оплата праці в сфері культури	2
8	Фінансування культури	2
9	Оцінка ефективності діяльності закладів культури. Ціноутворення на послуги організацій культури	2
10	Культурна політика.	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Національне багатство і культура. Економіка культури як галузь знань.	10
2	Характер економічних відносин в сфері культури. Формування системи економічних категорій культурної діяльності.	10
3	Ресурсний потенціал культури. Поведінка учасників ринку в галузі культури	10
4	Правовий статус організацій культури. Сучасна система господарювання в сфері культури.	10
5	Майнові відносини в установах культури. Інтелектуальна власність.	10
6	Специфіка характеру праці в культурі. Умови праці. Оплата праці	10
7	Планування. Ринкова інфраструктура культурної діяльності.	10
8	Фінансування організацій культури (культурних проектів). Фандрейзинг. Економічні форми державної підтримки культури і мистецтва в сучасних умовах.	10
9	Структура і динаміка доходів і витрат організацій культури. Специфіка некомерційних організацій культури в Україні. Ціноутворення в культурі.	10
10	Законодавчі основи економічного регулювання в сфері культури.	10
	Підготовка курсової роботи	60

7. Розподіл балів

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Шкала оцінювання:

90-100 балів — відмінно (A);

75-89 балів — добре (BC);

60-74 бали — задовільно (DE);

35-59 балів — незадовільно з можливістю повторного складання (FX);

1-34 бал. — незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F).

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Письмова відповідь на питання до теми - 5

Доповідь під час семінару — 1-3;

Виконання практичного завдання до 5 балів

Зарахування результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (до 10% загальної кількості балів, відведених на поточний контроль)

Звіт про виконання самостійної роботи (реферат, есе тощо) – 5-7 балів

Підсумковий контроль (іспит) – до 40 балів

Схема нарахування балів, які отримують студенти

<i>T</i> <i>1</i>	<i>T</i> <i>2</i>	<i>T</i> <i>3</i>	<i>T</i> <i>4</i>	<i>T</i> <i>5</i>	<i>T</i> <i>6</i>	<i>T</i> <i>7</i>	<i>T</i> <i>8</i>	<i>T</i> <i>9</i>	<i>T</i> <i>0</i>	<i>Виконання</i> <i>необов'язкови</i> <i>х завдань</i>	<i>Підсумкови</i> <i>й контроль</i>	<i>Сум</i> <i>а</i>
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	До 10	До 40	100

9.Рекомендована література

Основна

1. Закон України «Про культуру» (від 03.07.2010 р. № 2778-VI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
2. Безклубенко С.Д. Політекономія мистецтва. К.: ДАКККіМ, 2003. – 186 с.
3. Економічна привабливість української культури. Аналітична доповідь — К.: ФОП Лопатіна О. О., 2019. — 112 с.
http://www.ier.com.ua/files/publications/Special_research/2019_UCF_report_full.p
4. Гетьман Л.Г. Інформація як фактор суспільного розвитку на сучасному етапі / Л.Г.Гетьман // Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”. – 2017. №3 (2). – С. 83-86. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_3\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_3(2)_22).
5. Гагоорт Г. Менеджмент мистецтва. Підприємницький стиль. Переклад з англійської мови. Львів: Літопис, 2008. – 357 с.
6. Кольбер Ф. Маркетинг у сфері культури та мистецтва. Львів. „Кальварія”, 2004. – 240 с.
7. Куліняк М.А. Цифрова культурна спадщина як феномен цифрової культури. /Культурологічний альманах. – 2022. № 3 /
<https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/90>
8. Назарова Г.В., Сотнікова Ю.В. Креативна економіка та менеджмент: навчальний посібник. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 160 с.

9. Федосова О.В. Економіка культури і мистецтва: підручник. К.: Вища школа, 1992. – 232 с.

Додатковв

1. Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Фандрейзинг для НДО. – ЦПТІ, Кіровоград. – 2003, 84 с.
2. Аузан О. Економіка всього. Як інститути визначають наше життя. К.: Лаурус, 2017. 144 с.
3. Безгін О.І. Культурна політика та мистецька освіта: моделювання процесів: монографія / О. І. Безгін. – К.: Інститут культурології НАМ України, 2013. – 176 с.
4. Гриценко О., Солодовник В. Пророки, пірати, політики і публіка: Культурні індустрії й державна політика в сучасній Україні. – К.: «КІС», 2003. – 168 с.
5. Давимука С.А., Федулова Л.І. Культурний імператив соціально-економічного розвитку: цивілізаційний аспект : монографія. Львів : ФОП Омельченко В. Г., 2019. – 526 с.
6. Жовтанецький О., Чуба Н. Цікава економіка: навчальний посібник. Львів: Апріорі, 2010. – 408 с.
7. Кравченко О.В. Типологізація культурної політики: теоретичні альтернативи. Культура України, 2012. Вип. 36. – С. 1-11.
8. Поплавський М.М. Шоу-бізнес: теорія, історія, практика: підручник. К., 2001. – 560 с.
9. Русаков С.С., Пятковська Ю.В. Інструменти цифрової культури: культурологічний погляд на інновації в освітній галузі. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова : збірник наукових праць. Київ, - 2015, Вип. 33 (46). С. 130–136. Серія 7 «Релігієзнавство. Культурологія. Філософія»

Інформаційні ресурси

- 1 Асоціація культурних індустрій. URL: <http://culture.in.ua>
- 2 Бібліотека Харківської державної академії культури // <http://lib-hdak.in.ua/>
- 3 Бізнес у сфері креативних індустрій. Посібник Nesta. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/creativeenterprise/toolkit>
- 4 Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
- 5 Дуже культурний менеджмент: відеокурс Українського культурного фонду. Сайт громадської організації «Інформаційно-аналітичний центр «Громадський Простір». URL: <https://www.prostir.ua/?library=duzhe-kulturnyj-menedzhment>
- 6 Культура і регіони: інформаційний дайджест Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: <https://www.dnmczkmo.org.ua/dajdzhest-kultura-i-regiony>
- 7 Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua>
- 8 Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
- 9 Український культурний фонд. URL: https://ucf.in.ua/p/management_lectures
- 10 Український центр культурних досліджень. URL: <http://uccs.org.ua>
- 11 Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. Електронний каталог, бази даних, електронні документи. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
- 12 Харківська обласна універсальна наукова бібліотека. URL: <http://library.kharkov.ua>
- 13 Центр культурного менеджменту. URL: <https://www.kultura.org.ua>